

Fremsat den 2. marts 2021 af Fatma Øktem (V), Ellen Trane Nørby (V) og Ulla Tørnæs (V)

Forslag til folketingsbeslutning

om etablering af en kommission til sikring af bedre kønsbalance i uddannelsessystemet

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2021 at nedsætte en uddannelseskommision vedrørende køn.

Uddannelseskommisionen skal have tre formål:

– At undersøge og komme med anbefalinger til, hvordan drenge/mænd i højere grad kan løftes gennem hele uddannelsessystemet, herunder med særskilt fokus på drenge fra familier med udenlandsk oprindelse.

– At undersøge og komme med anbefalinger til, hvordan flere fra det underrepræsenterede køn kommer ind på køns-skæve uddannelser med mangel på arbejdskraft.

– At undersøge og komme med anbefalinger til uddannelsesinitiativer, der kan sikre flere kvinder på de uddannelser, der typisk fører til ledelsesstillinger.

Bemærkninger til forslaget

Venstre arbejder for, at flest muligt får en uddannelse, og ønsker, at alle danskere uanset køn har muligheden for at skabe sig et tilfredsstillende arbejdsliv. Derfor er vi bekymrede over den omkostning, som spild af talent er for samfundet. Særlig drenge, herunder dem med udenlandsk baggrund, er overrepræsenterede blandt de unge, som ikke får en uddannelse. Samtidig vil vi forbedre kønsbalancen på uddannelserne og skabe de rette rammer for, at kvinder kan nå til tops i erhvervslivet. Måske går nogle virksomheder glip af talenter, fordi rammerne for kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet ikke er tidssvarende.

Udfordringen ved, at mange drenge/mænd ikke uddanner sig

Mænds manglende uddannelse udgør et samfundsøkonomisk tab. En analyse fra Dansk Erhverv viser, at der er 30.500 flere mænd end kvinder blandt de 20-29 årige uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Der er en samfundsmæssig gevinst på 102.000 kr. i gennemsnit, hver gang en person løftes fra at være ufaglært til at have en uddannelse. Dermed går samfundet glip af godt 3 mia. kr. årligt på grund af unge mænds manglende uddannelse (»Mænds manglende uddannelse koster milliarder«, Dansk Erhverv, 2020). Derfor mener Venstre, at der er en samfundsøkonomisk gevinst ved at skabe større ligestilling på uddannelsesområdet.

Regeringen fremlagde i december 2020 en Ulighedsredegørelse. Redegørelsen viser, at ulige muligheder generelt er et mindre problem i Danmark end i stort set alle andre lande. Men redegørelsen viser også, at det særlig er i forhold til kønslighed på uddannelser, at vi har udfordringer (Ulighedsredegørelsen, december 2020, Finansministeriet). Med dette beslutningsforslag ønsker forslagsstillerne derfor at skabe mere lige muligheder for mænd og kvinder.

Ved sidste års optag på de videregående uddannelser så vi endnu engang, at kvinderne er markant overrepræsenterede, idet de udgjorde 57 pct. af optaget (»Optagelsen 2020 – Køn«, Styrelsen for Forskning og Uddannelse, 2020).

Børne- og Undervisningsministeriet laver en såkaldt profilmmodel, som viser, hvordan det forventes, at befolkningen er uddannet, 25 år efter de har forladt 9. klasse. Selv om befolkningen generelt bliver bedre uddannet, tager kvinderne markant mere uddannelse end mændene. Mens det kun er 4,9 pct. af kvinderne, der forlod 9. klasse i 2018, der ikke forventes at have en uddannelse ud over grundskolen, når de er fyldt 40 år, gælder det 9,7 pct. af mændene (»Kønskommission for uddannelserne«, Dansk Erhverv, 2020).

En analyse fra Tænk tanken DEA viser endvidere, at det særlig er drenge fra lavindkomstfamilier, der ikke får en uddannelse. Således er drengene fra de 20 pct. familier med de laveste indkomster som eneste gruppe i samfundet blevet dårligere uddannet de seneste 15 år (»Mænd opvokset i lavindkomstfamilier sakker bagud«, DEA, 2020). Den ringe

sociale mobilitet for drenge skal have et særligt fokus i kommissionsarbejdet.

Profilmodellen viser også, at mens hele 71,7 pct. af kvinderne ser ud til at få en videregående uddannelse, gælder det kun 52,9 pct. af mændene. Derudover viser regeringens Ulighedsredegørelse for 2020, at drenge og unge med udenlandsk baggrund er overrepræsenterede i »restgruppen«, som ikke får en uddannelse (»Ulighedsredegørelsen«, Finansministeriet, 2020).

Udfordringen med det kønsskæve uddannelsessystem

Beregninger fra Politiken den 28. januar 2020 på baggrund af data fra Den Koordinerede Tilmelding viser, at 43 pct. af alle videregående uddannelser har en kønsskævhed, hvor mere end 75 pct. af de studerende er enten mænd eller kvinder (»Skævt! Næsten halvdelen af de videregående uddannelser har en stor overvægt af det ene køn«, politiken.dk, den 28. januar 2020). På erhvervsuddannelserne er kønsfordelingen ligeledes skæv. Hver gang 100 mænd i alderen 15-24 år vælger en erhvervsuddannelse, gælder det samme kun for 62 kvinder. Samtidig er der stor kønsskævhed på de enkelte uddannelser. Under hovedområdet »Teknologi, byggeri og transport« er 95 pct. af de studerende drenge, mens 87 pct. af eleverne på »Omsorg, sundhed og pædagogik« er piger (»Redegørelse - Perspektiv- og handlingsplan for ligestilling«, ministeren for ligestilling, 2020).

I rapporten »Hvor kønt ser det ud« fra Danmarks Akkrediteringsinstitution konkluderes det, at minoritetskønnet typisk har større risiko for frafald, og at manglende kønsdiversitet går ud over mangfoldigheden af perspektiver i undervisningen, indsnævrer læringsrummet og dermed kan påvirke læringsudbyttet negativt (»Hvor kønt ser det ud? – Danske og europæiske perspektiver på snitflader mellem køn, ligestilling, uddannelses kvalitet og kvalitetssikring«, Danmarks Akkrediteringsinstitution, 2020).

Der er således trivsels- og indlæringsmæssige konsekvenser af det kønsskæve uddannelsessystem.

De danske uddannelsesinstitutioner har haft svært ved at uddanne tilstrækkelig arbejdskraft inden for en række områder. Det, der kendetegner disse områder, er, at der er tale om traditionelle mande- eller kvindefag. Eksempelvis kan nævnes it-uddannelser og håndværksuddannelser for mændenes vedkommende og social- og sundhedsuddannelser og sygepleje for kvindernes vedkommende. Det er således vanskeligt at opfylde arbejdsmarkedets behov, hvis uddannelsen primært rekrutterer det ene køn.

Udfordringen med for få kvinder i ledelse

Andelen af kvinder i ledelse går langsomt fremad i Danmark. Tal fra Danmarks Statistik i november 2020 viser, at andelen af kvindelige ledere fra 2010 til 2019 kun steg fra 27,4 pct. til 29,7 pct. Dog kan det samme ikke siges for bestyrelserne. Ifølge Danmarks Statistik var der i 2019

133.984 mandlige bestyrelsesmedlemmer, men blot 31.136 kvindelige bestyrelsesmedlemmer. Mandlige direktører var der 169.664 af mod 30.990 kvindelige direktører (»Medlemmer af bestyrelser og direktioner 2019«, Danmarks Statistik, 2020). I 2019 viste en rapport fra Erhvervsstyrelsen, at andelen af kvindelige bestyrelsesmedlemmer valgt af generalforsamlingen udgjorde 17,4 pct. Til sammenligning var tallet i 2016 på 16,9 pct. (»Kønsfordelingen i de største danske virksomheders bestyrelse pr. 15. august 2019«, Erhvervsstyrelsen, 2019).

Tilsvarende havde 35,6 pct. af de danske virksomheder i 2017, der er omfattet af de danske regler på området, en ligelig fordeling af mænd og kvinder i det øverste ledelsesorgan, dvs. en fordeling på 40/60 pct. af henholdsvis kvinder og mænd. Det tilsvarende tal for 2016 var 33,3 pct. (»Den kønsmæssige sammensætning af ledelsen – opfølgning på reglerne om måltal og politikker, regnskabsåret 2017«, Erhvervsstyrelsen, 2018).

Ifølge en rapport fra Boston Consulting Group er ca. 60 pct. af alle ledere uddannet som cand.merc., cand.oecon. eller ingeniør, men der er kun 30 pct. kvinder på disse studier (»Universities Are Key to Unlocking Diversity in Denmark«, Mai-Britt Poulsen et al., The Boston Consulting Group, 2017).

En tværgående indsats

Meget tyder på, at kønsforskellene begynder meget tidligt i uddannelsesforløbet, da der f.eks. er store forskelle på drenges og pigers evner i dansk allerede i 2. klasse, hvis der f.eks. ses på resultaterne fra de nationale test (»Resultater fra de nationale test skoleåret 2018/19«, uddannelsesstatistik.dk).

Forslagsstillerne mener, at der er udfordringer og løsningsmuligheder i såvel daginstitutioner og grundskolen som på de erhvervskompetencegivende uddannelser og ar-

bejdsmarkedet. Det er derfor vigtigt, at der bliver tale om en tværgående kommission, der kan komme med løsningsforslag i hele kæden fra uddannelse til arbejdsmarked.

Tidligere kommissionsarbejder på området kan danne grundlag for arbejdet. Undervisningsministeriet fremlagde i 2017 en rapport om emnet (»Rapport fra Udvalget om ligestilling i dagtilbud og uddannelse«, Undervisningsministeriet, 2017), og i Norge har der været en offentlig udredning om uddannelse og køn (»Nye sjanser – bedre læring. Kønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp«, Departementernes sikkerhets- og serviceorganisasjon, 2019).

Begge rapporter understreger, at der mangler forskning om køn og uddannelse, og derfor bør uddannelseskommissionen vedrørende køn også kunne anbefale områder, hvor der kan sættes yderligere forskning i gang.

Finansiering

Forslagsstillerne lægger til grund, at en kommission vil have udgifter for et mindre tocifret millionbeløb. Af Venstres finanslovsprioriteter for 2021 er der afsat samlet 1,7 mia. kr. til styrket velfærd. Kommissionen vil derfor kunne finansieres inden for denne ramme.

Uddannelseskommissionens sammensætning

Kommissionen skal sammensættes bredt af uddannelses- og arbejdsmarkedsaktører, elevorganisationer og eksperter fra børne- og undervisningsområdet, der sammen med en tværministeriel sammensætning af medarbejdere fra Børne- og Undervisningsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet og Ligestillings- og Beskæftigelsesministeriet skal sikre input og løsninger til alt fra daginstitutioner til arbejdsmarkedet. Kommissionens arbejde skal være igangsat inden udgangen af 2021.

*Skriftlig fremsættelse***Fatma Øktem (V):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af en kommission til sikring af bedre kønsbalance i uddannelsessystemet.

(Beslutningsforslag nr. B 175)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.